

سری کتاب‌های آموزشی کمک حافظه

## دوران‌دیننان

کمک حافظه حقوق مدنی ۱

اسلامی و محجورین

مطابق با سرفصل‌های آموزشی دانشگاه

ویژه دانشجویان، داوطلبان آزمون وکالت، قضا، کارشناسان ارشد و دکتری

تألیف: دکتر مهدی فلاح خاریکی

عضو هیأت علمی دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری

|                     |                                                                                                                                                 |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | فلاح خاریکی، مهدی، ۱۳۶۵ - گردآورنده                                                                                                             |
| عنوان قراردادی      | ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc.                                                                                                          |
| عنوان و نام پدیدآور | اشخاص و محجورین: مطابق با سرفصل های آموزشی دانشگاه: ویژه دانشجویان، داوطلبان آزمون وکالت، قضا، کارشناسی ارشد و دکتری/ به کوشش مهدی فلاح خاریکی. |
| مشخصات نشر          | تهران: دوراندیشان، ۱۳۹۶.                                                                                                                        |
| مشخصات ظاهری        | ۹۶ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی).                                                                                                                 |
| فروست               | کممک حافظه حقوق مدنی: [ج. ۱]. سری کتاب های آموزشی کمک حافظه دوراندیشان.                                                                         |
| شابک                | ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۶-۳۶-۵                                                                                                                               |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیا                                                                                                                                             |
| یادداشت             | کتابنامه: ص. ۹۶.                                                                                                                                |
| موضوع               | حقوق مدنی -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی)                                                                                                     |
| موضوع               | Civil rights -- Iran -- Study and teaching (Higher)                                                                                             |
| موضوع               | حقوق مدنی -- ایران -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)                                                                                                |
| موضوع               | Civil rights -- Iran -- Examinations, questions, etc. (Higher)                                                                                  |
| موضوع               | اشخاص (حقوق) -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی).                                                                                                 |
| موضوع               | Examinations, questions, etc. (Higher) -- Iran -- Persons (Law)                                                                                 |
| موضوع               | اشخاص (حقوق) -- ایران -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)                                                                                             |
| موضوع               | Persons (Law) -- Iran -- Examinations, questions, etc. (Higher)                                                                                 |
| موضوع               | اهلیت و حجر -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی).                                                                                                  |
| موضوع               | Iran -- Study and teaching (Higher) -- Capacity and disability                                                                                  |
| موضوع               | اهلیت و حجر -- ایران -- آزمون ها و تمرین ها (عالی).                                                                                             |
| موضوع               | Iran -- Examinations, questions, etc. (Higher) -- Capacity and disability                                                                       |
| موضوع               | دانشگاه ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون ها                                                                                                    |
| موضوع               | Universities and colleges -- Iran -- Examinations                                                                                               |
| شناسه افزوده        | کممک حافظه حقوق مدنی: [ج. ۱].                                                                                                                   |
| رده بندی کنگره      | KMH500/.08136                                                                                                                                   |
| رده بندی دیویی      | 5/346                                                                                                                                           |
| شماره کتابشناسی ملی | ۳۷۹۰۱۴۷                                                                                                                                         |

|                  |                       |
|------------------|-----------------------|
| نام کتاب:        | اشخاص و محجورین       |
| تألیف:           | دکتر مهدی فلاح خاریکی |
| ناشر:            | دوراندیشان            |
| تیراژ:           | ۵۰۰ جلد               |
| نوبت چاپ:        | اول - ۱۳۹۶            |
| قطع:             | وزیری                 |
| لیتوگرافی و چاپ: | ایده آل               |
| قیمت:            | ۸۰۰۰ تومان            |
| شابک:            | ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۶-۳۶-۵     |

### آدرس دفتر فروش و مرکز پخش:

تهران - خیابان انقلاب - روبروی خیابان ویلا - کوچه کندوان - کوچه پارسی - پلاک ۳ - مجتمع دوراندیشان

تلفن: ۶۶۷۳۷۵۸۹ - ۶۶۷۳۷۶۲۹

www.Doorandishan.Net

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای انتشارات دوراندیشان محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را بدون موافقت کتبی ناشر به هر صورت اعم از فتوکپی، بلی کپی، جزوه و... شرعاً و قانوناً ندارد و متخلفین به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ هـ ش تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

## به نام خدا

پیراه نیست که گفته شود حقوق با حقوق مدنی آغاز و با حقوق مدنی به اتمام می رسد چراکه حقوق مدنی مهمترین و گسترده ترین درسی است که دانشجویان حقوق در تمام طول تحصیل در مقطع لیسانس، از آغاز تا انتها، تحت عنوان حقوق مدنی ۱ تا ۸ مجموعه ۲۰ واحد درسی مطالعه می کنند. در این راستا، انتشار کتاب کمک حافظه حقوق مدنی در قالب دو جلد، گرچه به لحاظ ماهوی مطابق با سرفصل های آموزشی دانشگاه ها از حقوق مدنی ۱ تا ۸ را در بر می گیرد، اما به لحاظ شکلی از یک سو برای داوطلبان آزمون های حقوقی مناسب و به لحاظ اقتصادی به صرفه است اما از سوی دیگر برای دانشجویان دانشگاه که در هر ترم تنها یکی از مدنی های هشت گانه را می گذارند، اینگونه نیست. از اینرو، به پیشنهاد موسسه دوراندیشان تصمیم بر آن شد تا علاوه بر دوره دو جلدی، کتاب کمک حافظه حقوق مدنی به لحاظ شکلی نیز مطابق با سرفصل های آموزشی دانشگاه ها راجع به درس حقوق مدنی، در هشت جلد تدوین و انتشار یابد تا هر یک از دانشجویان متناسب با ترم تحصیلی خویش از مطالب کتاب مزبور بهره مند گردند.

در دوره هشت جلدی کتاب کمک حافظه حقوقی مدنی، جلد نخست اختصاص به حقوق مدنی ۱ (اشخاص و محجوزین)، جلد دوم اختصاص به حقوق مدنی ۲ (اموال و مالکیت)، جلد سوم اختصاص به حقوق مدنی ۳ (قواعد عمومی قراردادها و سقوط تعهدات)، جلد چهارم اختصاص به حقوق مدنی ۴ (ضمان قهری)، جلد پنجم اختصاص به حقوق مدنی ۵ (خانواده)، جلد ششم اختصاص به حقوق مدنی ۶ (عقود معین ۱)، جلد هفتم اختصاص به حقوق مدنی ۷ (عقود معین ۲) و در نهایت جلد هشتم اختصاص به حقوق مدنی ۸ (شفعه، وصیت و ارث) دارد.

کتاب کمک حافظه حقوق مدنی، عنوان یکی از کتاب های آموزشی حقوقی، بدون اینکه داعیه ای بر تالیف یک اثر مستقل داشته باشد، و امدا و مطابق با منابع اصلی حقوق مدنی است که به قلم اساتید بزرگی همچون دکتر ناصر کاتوزیان، دکتر سید حسن امامی، دکتر محمد جعفر جعفری سرور، دکتر مهدی شهیدی و دکتر سید حسین صفایی نگاشته شده و عموماً در دانشگاه ها و موسسات حقوقی به عنوان منابع دست اول معرفی و آموزش داده می شوند و در آزمون های حقوقی نیز موضوع طرح سوال قرار می گیرند. البته در جمع آوری مطالب و نگارش کتاب سعی شده است که گستردگی حقوق مدنی و حجم مطالب کتب نویسندگان مذکور، سبب نشود که کتاب حاضر، تلفظی از اختلاف دیدگاه ها بدل شود. از این رو، هر زمان که به ضرورت، به بیان اختلاف نظرات پرداخته شد، دیدگاه مختار در آزمون ها و یا نظر مشهور نیز ذکر شده است.

علاوه بر این، کتاب پیش رو، از شرح مباحث جدید و قوانینی که به تازگی تصویب شده اند و نیز قوانین خاص مرتبط، غافل نشده و تلاش شده است تا با ذکر آرای وحدت رویه و نظریات مشورتی مهم، بر غنای مطالب جنبه کاربردی آن نیز افزوده شود. مضافاً بر اینکه هدف عمده در کتاب حاضر، تسهیل یادگیری و تدریس حقوق مدنی همراه با رعایت جامعیت و دقت است. لذا سعی بر آن بوده است تا در بررسی و طرح این مباحث از نمودارها، جدول ها، تقسیم بندی ها و شرح مسائل با طریق مثال ها و نمونه سوالات آزمون های گذشته، استفاده شود بی آنکه مبحثی از درس حقوق مدنی مورد غفلت واقع شده باشد. امید است ماحصل این تلاش گسترده و طولانی که با تکیه بر تجربیات و تدریس چندین ساله در دانشگاه ها و هماهنگی با آخرین اصلاحات و الحاقات در قوانین و نیز آرای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری نگاشته شده، کتابی باشد که نه تنها به عنوان منبعی کامل برای دانشجویان و داوطلبان آزمون های حقوقی در یادگیری حقوق مدنی بکار آید بلکه مورد توجه اساتید دانشگاه ها و موسسات حقوقی جهت تدریس حقوق مدنی و نیز سایر کارگزاران حقوقی اعم از وکلا و قضات قرار گیرد تا با نگاه تیزبین خود و ارائه نظرات و پیشنهادات، ما را در افزایش کیفیت و رفع نواقص این کتاب یاری نمایند.

در پایان بایسته است از ریاست محترم موسسه علمی دوراندیشان جناب آقای حسین آبادی و همکاران بر تلاش ایشان، که در به ثمر رسیدن این مهم، یاری ام نمودند، صمیمانه قدر دانی نمایم.

با احترام

مهدی فلاح خاریکی

عضو هیات علمی دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری (Mehdifallahh@Gmail.com)

مهر ۱۳۹۶

| صفحه | عناوین                                                       |
|------|--------------------------------------------------------------|
| ۷    | ● مفاهیم و اصطلاحات                                          |
| ۷    | ➤ شخص                                                        |
| ۷    | ➤ شخصیت                                                      |
| ۷    | ➤ وضعیت                                                      |
| ۸    | ➤ احوال شخصیه                                                |
| ۸    | ➤ دارایی                                                     |
| ۱۰   | ● حقوق مربوط به شخصیت                                        |
| ۱۰   | ➤ حقوق مربوط به شخصیت جسمی انسان                             |
| ۱۱   | ➤ حقوق مربوط به شخصیت معنوی انسان                            |
| ۱۲   | ➤ قراردادهای رایج به حقوق مربوط به شخصیت                     |
| ۱۳   | ➤ سلب حقوق مدنی و آحادی                                      |
| ۱۵   | ● شخصیت و حقوق مدنی جنین                                     |
| ۱۶   | ➤ مصادیق تعهدات به نفع جنین بدو (پیش از انعقاد نطفه)         |
| ۱۶   | ➤ ممنوعیت سقط جنین و استثنای آن                              |
| ۱۸   | ● نام و نام خانوادگی                                         |
| ۱۸   | ➤ تعیین نام                                                  |
| ۱۹   | ➤ تعیین نام خانوادگی                                         |
| ۲۰   | ➤ استفاده از نام خانوادگی دیگری                              |
| ۲۲   | ● پایان وجود شخص طبیعی                                       |
| ۲۲   | ➤ اقسام موت اشخاص طبیعی                                      |
| ۲۲   | ➤ آثار حقوقی مترتب بر موت                                    |
| ۲۴   | ● غایب مفقودالاثر                                            |
| ۲۵   | ➤ مراحل حمایت از غایب در امور مالی                           |
| ۲۵   | مرحله اول: وضع حقوق غایب بدون مداخله دادستان و نصب امین      |
| ۲۵   | مرحله دوم: حفظ اموال غایب قبل از تعیین امین                  |
| ۲۶   | مرحله سوم: نصب امین برای اداره اموال غایب                    |
| ۳۰   | مرحله چهارم: دادن اموال به تصرف موقت ورثه                    |
| ۳۲   | مرحله پنجم: صدور حکم موت فرضی و دادن اموال به تصرف قطعی ورثه |
| ۳۷   | ➤ امور غیرمالی غایب                                          |
| ۳۹   | ● اقامتگاه                                                   |
| ۳۹   | ➤ اقامتگاه عمومی (حقیقی)                                     |

|    |                                              |
|----|----------------------------------------------|
| ۳۹ | - معیار تعیین اقامتگاه اشخاص                 |
| ۴۱ | - تغییر اقامتگاه                             |
| ۴۱ | - اقامتگاه اجباری                            |
| ۴۵ | ◀ اقامتگاه موردی (انتخابی)                   |
| ۴۵ | - اقامتگاه انتخابی قراردادی                  |
| ۴۶ | - اقامتگاه انتخابی قضایی                     |
| ۴۷ | ● اشخاص                                      |
| ۴۷ | ◀ انواع اشخاص                                |
| ۴۷ | ◀ شخص حقوقی                                  |
| ۴۹ | - اقسام اشخاص حقوقی                          |
| ۵۰ | - تابعیت اشخاص حقوقی                         |
| ۵۱ | ● اهلیت و حجر                                |
| ۵۱ | ◀ اقسام اهلیت و حجر                          |
| ۵۵ | ◀ صغیر                                       |
| ۵۹ | ◀ سفیه                                       |
| ۶۳ | ◀ مجنون                                      |
| ۶۵ | ● نهادهای حمایت از محجورین                   |
| ۶۶ | ◀ قیمومت                                     |
| ۷۰ | ◀ مراحل حمایت از محجور                       |
| ۷۰ | مرحله اول: صدور حکم حجر                      |
| ۷۴ | مرحله دوم: نصب قیم                           |
| ۸۰ | ◀ اختیارات، وظایف، مسئولیت‌های قیم و حدود آن |
| ۸۶ | ◀ ضمانت اجرای قواعد قیمومت                   |
| ۸۸ | ◀ پایان قیمومت                               |
| ۸۸ | ◀ استعفای قیم                                |
| ۹۳ | کلید بیازماییم                               |
| ۹۴ | منابع                                        |